

*Samen aan de slag
voor Groningen!*

*CDA Provincie Groningen
verkiezingsprogramma*

2019 - 2023

Samen aan de slag voor Groningen!

1	Wat drijft ons?	7
2	De netwerksamenleving	9
3	Prettig en veilig wonen	11
4	Leren, werken en ondernemen	15
5	Verkeer en vervoer	19
6	Zorg	23
7	Recreatie, natuur en cultuur	25
8	Financiën	27

Voorwoord

Beste kiezer,

Voor u ligt het nieuwe verkiezingsprogramma van het CDA Groningen. Als lijsttrekker ben ik trots op dit programma dat samen met leden, kandidaten en (maatschappelijke) partners tot stand is gekomen. Dankzij alle medewerking ligt er nu een breed gedragen verkiezingsprogramma met een duidelijke visie op de toekomst van Groningen.

“Samen aan de slag voor Groningen” is de koers die wij gekozen hebben. Inwoners, ondernemers en de overheid; samen geven we de toekomst van Groningen vorm. Het CDA juicht initiatieven vanuit de samenleving toe. Daarmee willen we aan de slag. Samen met betrokken bewoners, instanties en bedrijven; samen met u!

In het Groningen van de toekomst sluit onderwijs naadloos aan op werk. Krijgen ondernemers de vrijheid om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen en is er extra aandacht voor het MKB, de agrarische sector en het familiebedrijf. Het CDA vindt dat iedereen prettig en veilig moet kunnen wonen in Groningen. Dat betekent onder andere: snelle en volledige compensatie van aardbevingsschade. Groningen is de energieprovincie van Nederland. We hebben vele kennisinstellingen en bedrijven in de energiesector. Hier liggen enorme kansen, ook op het gebied van werkgelegenheid. Groene chemie op basis van biomassa bijvoorbeeld. Inzetten op alternatieven als waterstof en windparken op zee. En het stimuleren van zonnepanelen. We zetten in op een biologische en natuur-inclusieve landbouw. Aan de slag voor verduurzaming, ook van de intensieve veehouderij. En voor precisielandbouw. Met een actieve rol voor de landbouwers, in samenwerking met natuurbeschermingsorganisaties. Zo ontstaat er een provincie waarin ruimte is voor landbouw, natuur en recreatie.

Als lijsttrekker ben ik vereerd dat ik samen met de andere kandidaten het CDA gedachtengoed mag uitdragen. Wij gaan vol vertrouwen de verkiezingen tegemoet.

Op 20 maart kiest u de vertegenwoordigers voor de provincie Groningen én indirect de eerste kamer. Uw stem is dus belangrijk. Wij gaan samen aan de slag voor Groningen. Doet u mee? Stem dan 20 maart CDA!

Patrick Brouns
Lijsttrekker

Patrick Brouns

1 Wat drijft ons?

Jong en oud, rijk en arm, man en vrouw, ziek en gezond, student en gepensioneerd, stadje of plattelander, ondernemer of werknemer en natuurlijk onze kinderen: het CDA is een partij van iedereen en voor iedereen. Iedereen doet mee! Bij ons draait het om mensen, draait het om jou. Jouw geluk, jouw leefomgeving, jouw veiligheid, jouw levensonderhoud, jouw werk, jouw gezondheid, jouw geld en jouw provincie. Wij richten ons tot iedereen die zich betrokken voelt bij de provincie Groningen, een prachtige provincie waar wij trots op zijn. Een provincie met uitdagingen en perspectief.

Onze achtergrond

Wij zijn een brede volkspartij, geworteld in alle lagen van de samenleving. De Bijbelse boodschap is een inspiratiebron bij het zoeken naar oplossingen voor hedendaagse problemen en geeft invulling aan onze waarden.

Onze waarden

- *Rentmeesterschap*

Het CDA beseft dat generaties met elkaar verbonden zijn. Daarom vinden we dat we goed moeten zorgen voor natuur en cultuur. We hebben dit geërfd van onze (voor)ouders en te leen van de mensen die na ons komen. Dat betekent dat we verder moeten kijken dan ons eigen belang en onze eigen tijd, als het gaat om de winning van grondstoffen, de zorg voor flora en fauna, werkgelegenheid, maar ook op financieel gebied. Beheren en beheersen zijn niet voldoende, het gaat ook om verbeteren. Om een betere samenleving achter te laten, zijn creativiteit en innovatie nodig.

- *Gespreide verantwoordelijkheid*

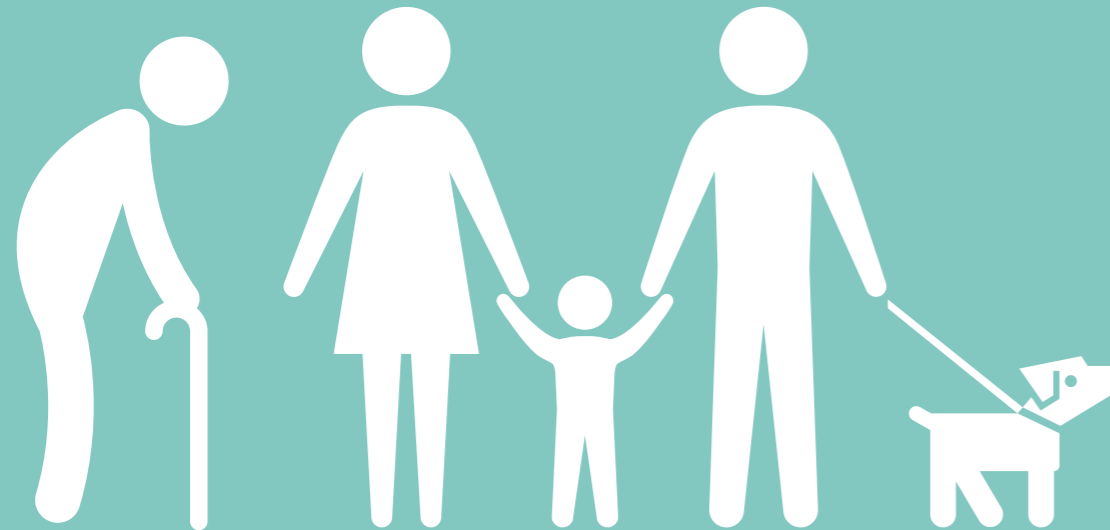
Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief. Mensen, buurten, sportclubs, scholen, kerken, zorginstellingen, bedrijven: ze leveren allemaal een unieke bijdrage aan de samenleving. Het CDA vindt dat de provincie al die mensen en organisaties het vertrouwen moet geven om datgene te doen waar ze goed in zijn. En de burger geeft de overheid het vertrouwen om te doen wat zij moet doen. Vertrouwen is dus belangrijk. Mensen en bedrijven weten vaak zelf heel goed hoe dingen geregeld moeten worden. De overheid faciliteert, stimuleert en initieert soms.

- *Publieke gerechtigheid*

De overheid is er om samenleven mogelijk te maken voor ons allemaal. Een betrouwbare overheid stelt duidelijke grenzen en geeft mensen zekerheid. De overheid is er ook om onrecht te bestrijden, ze moet rechtvaardig zijn. Bovendien met de overheid zorgen voor mensen die kwetsbaar en afhankelijk zijn, zodat iedereen in onze provincie kan meedoen.

- *Solidariteit*

Het CDA zet in op betrokken burgers om de onderlinge verbondenheid te versterken. Tussen jong en oud, tussen stad en platteland en tussen arm en rijk. We leven niet alleen voor elkaar, maar ook met elkaar. Dat vraagt van een provincie dat zij het menselijk aspect niet uit het oog verliest en lusten en lasten eerlijk verdeelt.

2 De netwerksamenleving

Vanuit het CDA is stevig ingezet op veilig wonen in onze provincie, waar je ook woont. We zijn daarbij afhankelijk van anderen partijen, maar blijven hier onverminderd aandacht voor vragen. Dit doen we in samenhang met andere maatschappelijke uitdagingen die er zijn, zoals de urbanisatie en het in stand houden van voorzieningen in de Ommelanden. Denk daarbij aan kwalitatief goede zorg, mobiliteit, (digitale) bereikbaarheid, ruimtelijke ordening en natuur, onderwijs en winkels bijvoorbeeld. Vanuit leefbaarheid heeft de provincie de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in projecten van onderop, vanuit de samenleving zelf. Mensen maken hun leefomgeving prettig, de provincie helpt en ondersteunt daarbij.

Zichtbaarheid

Laat als provincie de Groninger samenleving zien wat je doet en betekent voor Groningen. De provincie moet actief werken aan haar zichtbaarheid.

Open data

De provincie beschikt over veel gegevens (data) en stelt deze gegevens beschikbaar aan iedereen die deze wil gebruiken. Open data zijn openbare gegevens die gratis en zonder beperkingen beschikbaar worden gesteld, in open en computer-leesbare bestanden. De wet bepaalt wat openbaar is en wat niet, zoals persoonsgegevens.

De rol van gemeenten

De afgelopen jaren heeft er een bestuurlijke opschaling plaatsgevonden. De provincie ondersteunt gemeenten waar nodig bij het oppakken van nieuwe taken. De provincie heeft een faciliterende rol bij het tot stand brengen van gewenste en noodzakelijke samenwerking, in welke vorm dan ook.

Provinciale samenwerking

Wij vinden dat de drie noordelijke provincies met Top Dutch een succesvolle manier hebben gevonden om samen te werken op economisch vlak en willen dat de provincie blijft investeren in deze samenwerking op het gebied van marketing, branding en acquisitie. De Top Dutch-campagne heeft de regionale samenwerking versterkt. Daarnaast is de Top Dutch-campagne een mooie promotie voor onze regio.

3 Prettig en veilig wonen

Vanuit het CDA is stevig ingezet op veilig wonen in onze provincie, waar je ook woont. We zijn daarbij afhankelijk van anderen partijen, maar blijven hier onverminderd aandacht voor vragen. Dit doen we in samenhang met andere maatschappelijke uitdagingen die er zijn, zoals de urbanisatie en het in stand houden van voorzieningen in de Ommelanden. Denk daarbij aan kwalitatief goede zorg, mobiliteit, (digitale) bereikbaarheid, ruimtelijke ordening en natuur, onderwijs en winkels bijvoorbeeld. Vanuit leefbaarheid heeft de provincie de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in projecten van onderop, vanuit de samenleving zelf. Mensen maken hun leefomgeving prettig, de provincie helpt en ondersteunt daarbij.

Gaswinning

- De jarenlange ellende door de gaswinning waar onze Groningers mee geconfronteerd worden, raakt ons diep als CDA. Het CDA maakt zich op lokaal, regionaal en nationaal niveau sterk voor een provincie waar inwoners veilig kunnen wonen. Voor het CDA is het volstrekt helder dat Groningen recht heeft op dezelfde veiligheid als in de rest van Nederland.
- Als gevolg van de gaswinning zijn huizen, gebouwen en cultureel erfgoed beschadigd. Alle schade moet onmiddellijk en volledig hersteld of gecompenseerd worden. In het gasbeleid moet veiligheid voorop staan. Vanuit onze verantwoordelijkheid zullen wij controleren of de afspraken worden nagekomen. Indien nodig zullen wij het Rijk aanspreken op de afgesproken maatregelen om de veiligheid te garanderen.
- Afbouwen van de gaswinning naar nul heeft op termijn positieve gevolgen voor de leefbaarheid in het gebied en het gevoel van veiligheid. Maar tegelijkertijd stelt de schadeafwikkeling- en versterkingsoperatie ons versneld voor sociale uitdagingen op het gebied van woningbouw, voorzieningen en economie. Niet in de laatste plaats omdat in Noord-Nederland in de gas-, olie- en zoutwinning - en de daarop gebaseerde chemische industrie - heel veel mensen werkzaam zijn.
- Veel woningen en bedrijfsgebouwen in het winningsgebied zijn onverkoopbaar geworden. Voor dit deel van de woningvoorraad moet een (opkoop)regeling worden bepleit bij het Rijk. Dit is één van de instrumenten voor de herstructurering van de woningvoorraad en voor het behoud van het gespaarde vermogen van de Groningers in dit gebied. Mensen met mijnbouwschade die uit het gebied weg willen, moeten ook gebruik kunnen maken van de compensatieregeling.
- Er moet meer aandacht komen voor de consequenties van de schade- en hersteloperatie van ons cultureel erfgoed. Het CDA maakt zich hier sterk voor en blijft dit doen.
- Wij vinden dat er meer aandacht moet zijn voor inwoners die kampen met psychische problemen als gevolg van de gaswinning en pleiten voor een vangnet voor deze groep.
- Wij staan experimenten met schaliegas niet toe. We vinden tevens dat er geen kernenergie in onze provincie moet worden opgewekt en dat er geen kernafval mag worden opgeslagen.

Zoutwinning

- Zout is een belangrijke grondstof in de chemische sector. De winning van zout zorgt voor veel werkgelegenheid en is een belangrijke economische factor in de regio. Wij vinden zoutwinning van meerwaarde, maar alleen als dit veilig kan. En wanneer eventuele schade als gevolg van deze winning adequaat wordt vergoed. De schade-affhandeling moet transparant geregeld zijn, zonder bureaucratische obstakels. >>

Water

- Groningen heeft te maken met een stijging van de zeespiegel. Wij vinden dat in het waterbeleid de focus op veiligheid moet liggen. Er moet meer ruimte komen voor innovatieve initiatieven voor waterveiligheid, economie, energie en leefbaarheid. Voorbeelden hiervan zijn de aanleg van dubbele dijken en het meervoudig gebruik van grond voor landbouw, natuur en water.
- Het CDA vindt dat het Rijk moet betalen voor de kosten die gemoeid zijn met de zeekering.
- Wij willen de samenwerking in de waterketen, die tussen gemeenten, waterschappen en waterbedrijven, bevorderen. We stellen de positie van de Waterschappen hierbij niet ter discussie.
- Er liggen grote uitdagingen voor het waterbeheer. De belangrijkste zijn de aanpak van de effecten van klimaatverandering en de verbetering van de waterkwaliteit. Wij zijn voorstander van experimenten zoals met de grondwaterstand, zoet-zoutwaterovergangen en waterbeheersgebieden.
- Wij beseffen dat waterbeheer ook van belang is voor een belangrijke economische sector: de landbouw. Deze belangen dienen dan ook goed te worden afgewogen bij projecten en experimenten op het gebied van waterbeheer.

Bouwen en wonen

- De provincie moet ook in de toekomst actief deelnemen in de samenwerking met de gemeenten en de woningbouwcorporaties bij de ontwikkeling van het volkshuisvestings- en woningbouwbeleid. Hierbij vinden wij bouwen naar behoefte essentieel.
- De provincie Groningen moet voorloper zijn op het gebied van duurzaamheid en omarmt de afspraken gemaakt in het klimaatakkoord en de 'klimaattafel bebouwde omgeving'. De provincie maakt zich sterk voor pilots in onze provincie, zoals de bouw van aardgasvrije wijken. Betaalbaarheid en draagvlak onder inwoners vinden wij hierbij heel belangrijk.
- Wij zijn voorstander van de flexibilisering van de woningmarkt, waarbij regionale verscheidenheid kan optreden. Wij vinden dat er goed gekeken moet worden hoe we de bestaande woningvoorraad beter en anders kunnen benutten, verbeteren en vernieuwen. Met name in krimpregio's. Van meer naar beter en wij zijn tegen het bouwen voor leegstand. Wij vinden het belangrijk dat de kwaliteit van het landschap wordt gewaarborgd.
- Binnen het stedelijk samenwerkingsverband Groningen-Assen vragen wij nadrukkelijk aandacht voor het gebrek aan goede studentenhuisvesting en uitbating door huisjesmelkers.
- Tussen Haren en Groningen ligt een waardevol groengebied, ook wel bekend als de Groene Long. Het respecteren van deze groene verbinding vinden wij van groot belang: het versterkt de verbinding tussen natuur en bebouwde omgeving, zoals daar ook vele andere voorbeelden in onze provincie van zijn.
- Wij willen niet bouwen voor leegstand. Dat geldt ook voor bedrijventerreinen. Het herstructureren van bedrijventerreinen krijgt voorrang op de aanleg van nieuwe terreinen. Zo voorkomen we dat er kantoren worden gebouwd die snel leeg komen te staan.
- We willen de Blauwe Stad duurzaam en kwalitatief verantwoord door-ontwikkelen. De benodigde investeringen moeten geleidelijk afgebouwd worden.
- De invoering van de Omgevingswet betekent deregulering voor vergunningen naar de gemeenten. De provincie faciliteert de gemeenten met kennis en ervaring, zodat deze de Omgevingswet op een goede manier kunnen invoeren.

Krimp

- De provincie moet samen met de regio krimp serieus aanpakken en de krimpregio's ondersteunen met woon- en leefbaarheidsplannen.
- Wij pleiten ervoor dat de provincie samen met andere overheden een regeling opzet voor particuliere woningverbetering met name in de krimpggebieden.
- In leegstaande bedrijvenpanden in het buitengebied moet kleinschalige bedrijfsactiviteit gestimuleerd worden. De provincie moet in de provinciale omgevingsvisie ruimte scheppen om bestemmingsplannen voor buitengebieden bedrijfsvriendelijker in te richten.
- Wij moedigen het aan wanneer inwoners zich vrijwillig inzetten om voorzieningen in stand te houden en we vinden dat de provincie hierin moet faciliteren waar nodig.
- Wij maken ons sterk voor het behoud én de uitbreiding van het LEADER-subsidieprogramma voor de provincie Groningen, omdat dit een bewezen positief effect heeft op de ontwikkeling in de regio op het gebied van economie, toerisme, leefbaarheid en duurzaamheid.

Leefbaarheid

- Wij maken ons sterk voor een levendig buitengebied. Dit betekent dat er voldoende voorzieningen en ontmoetingsplekken moeten zijn in de dorpen en kernen in onze provincie.
- Wij vinden het belangrijk om jongeren te binden aan hun stad, dorp, buurt of straat. Het verenigingsleven speelt hierbij een belangrijke rol. Wij stimuleren - en werken mee aan - het bestaan hiervan.
- Wij vinden een goede digitale infrastructuur belangrijk om toepassingen zoals domotica, gps-landbouw (precisielandbouw) te faciliteren. Een dergelijke up-to-date infrastructuur stimuleert ondernemerschap en particulier initiatief. De aanleg van snel internet is daarin een belangrijke stap. Wij zullen het huidige provinciale beleid hierin blijven steunen.
- Wij zijn voorstander van het verder uitbreiden van de 5G-proeftuin van 5Groningen. Dit wel met het oog op het ontwikkelen van economische activiteiten en het vergroten van de leefbaarheid.
- Leegstand van woningen en winkelpanden zorgt voor verloedering. Wij willen dat de provincie leegstand als een kans ziet en ruimte schept in regelgeving. En dat ze nieuwe plannen voor leegstaande panden stimuleert en faciliteert. Digitalisering biedt hier enorme kansen.
- Het CDA vindt dat de provinciale overheid een bijdrage moet leveren aan maatschappelijke initiatieven op het gebied van armoedebestrijding en het voorkomen van armoede.

4 Leren, werken en ondernemen

Onze provincie staat voor een enorme uitdaging. Door de ontwikkelingen rondom de klimaatafspraken en de gaswinning in het Groninger veld, staan de arbeidsplaatsen in de gas- en oliewinning onder druk. Net als de werkgelegenheid in de op olie en gas gebaseerde chemie en de met deze activiteiten samenhangende werkzaamheden, zoals onderhoud. Tegelijkertijd biedt dit kansen. Wat ons betreft: Groningen als voorloper in Nederland en zelfs Europa in de omschakeling naar duurzame energie. En vooral ook naar duurzame grondstoffen als basis voor de chemie en de maakindustrie. Digitalisering en robotisering, alsmede zelflerende productieprocessen en cybersafety, zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden. Daarmee kunnen we de werkgelegenheid in onze provincie niet alleen behouden, maar zelfs verder uitbreiden. Uiteraard vergt dit investeringen in onderwijs en arbeidsmarkt. Het Nationaal Programma Groningen biedt de mogelijkheid om hier extra inzet op te plegen en de industriële transitie versneld door te voeren.

Onderwijs

- Onze economie draait om mensen, die allen bijdragen naar hun talenten en mogelijkheden. Dat zijn bijvoorbeeld vakmensen die praktisch zijn opgeleid. Wij willen dat zij in hun dagelijks leven geen last hebben van regels die hen het werk onnodig lastig maken. En vakmensen in spe krijgen hier de beste opleidingskansen binnen de kansrijke leerweg.
- Onze economie draait om mensen, die allen bijdragen naar hun talenten en mogelijkheden. Dat zijn bijvoorbeeld vakmensen die praktisch zijn opgeleid. Wij willen dat zij in hun dagelijks leven geen last hebben van regels die hen het werk onnodig lastig maken. En vakmensen in spe krijgen hier de beste opleidingskansen binnen de kansrijke leerweg.
- Laat onderwijs en werk beter op elkaar aansluiten. Het is belangrijk om opleidingen te stimuleren die jongeren goed voorbereiden op de beroepspraktijk, met extra aandacht voor eigen ondernemerschap. Het project 'De kansrijke leerweg' maakt dit al mogelijk in de technische sector. Het CDA wil graag dat dit succesvolle project ook wordt toegepast in andere sectoren. Ook willen wij vroegtijdige schoolverlaters en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt stimuleren om hun diploma te halen, bijvoorbeeld met leerwerktrajecten en via de kansrijke leerweg.
- Versterk de samenwerking tussen kenniscentra, opleidingsinstituten, vakopleidingen, het bedrijfsleven, studenten en starters door onder andere te stimuleren dat het bedrijfsleven een grotere betrokkenheid krijgt bij vakopleidingen. De provincie kan daarin een verbindende rol spelen door leerstoelen, lectoraten en practoraten met elkaar in verbinding te brengen en ondernemers hierbij te betrekken.
- Wij streven ernaar dat leraren worden geschoold in digitale vaardigheden en dat er vanaf het basisonderwijs in het lesprogramma aandacht is voor digitalisering en cybersafety.
- Samen met het bedrijfsleven en kennisinstellingen willen we dat de provincie werkt aan een verdere uitbouw van de internationale positie van Groningen als kennisregio. We denken onder andere aan het acquireren van kenniscentra, het ontwikkelen van Hubs en het investeren in onderzoeksprogramma's. Grote kansen liggen hier op het gebied van duurzame energie en chemie, digitale economie en Healthy Ageing.
- Wij hechten waarde aan het in stand houden van onderwijs in de regio door goede spreiding van onderwijsinstellingen door onze provincie. >>

Ondernemen

- Het CDA heeft vertrouwen in onze ondernemers en gaat uit van hun eigen verantwoordelijkheid. Ondernemers moeten ondernemen en de provincie moet ideeën en initiatieven van ondernemers omarmen, ondersteunen en faciliteren. Met in het speciaal aandacht voor het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) en voor land- en tuinbouw-bedrijven.
- Ondernemers krijgen te maken met duurzaamheid en digitalisering. De provincie moet ondernemers hierbij ondersteunen, bedrijfsontwikkeling en innovatie stimuleren en faciliteren.
- Wij willen een provincie die ervoor zorgt dat er een goed klimaat is voor bestaande en beginnende ondernemers. Wij leggen daarbij het accent op het MKB en op de land- en tuinbouw, met daarbinnen het familiebedrijf, want juist deze groep vormt de ruggengraat van onze regionale economie. Daar waar de provincie kennisinstellingen ondersteunt, doet zij dit ten behoeve van MKB.

Economische samenwerking en digitale economie

- De ICT-sector in de provincie, de scheepsvaart en scheepsbouw, de bedrijvigheid in het Eemsdelta-gebied, de winning van delfstoffen rondom Veendam en de grondstoffenleveranciers waaronder de agrarische bedrijvigheid: dit zijn belangrijke pijlers voor de economische structuur van onze provincie. Wij willen clustervorming faciliteren onder andere door voorzieningen en gerichte acquisitie.

Duurzaamheid

- Wij zetten ons de komende jaren in voor het tot stand brengen van een duurzame industrie, met als basis duurzame energie en biomassa (suikers, zetmeel en eiwitten) als grondstof voor een groene chemie.
- Wij zien grote kansen voor waterstof bij de overgang naar een duurzame economie en willen dat de provincie voorop loopt bij de invoering van het gebruik van waterstof in de economie.
- Wij willen de uitstoot van broeikasgassen tegengaan maar verliezen daarbij de menselijke maat niet uit het oog.
- De chemische industrie is een belangrijke schakel in de verduurzaming van onze samenleving. Wij vinden dat de provincie zich hier hard voor moet maken.
- Windenergie op zee speelt een steeds grotere rol in de energievoorziening. Wij zijn voorstander van windenergie op de Noordzee. Wij pleiten ervoor dat het Rijk bij de aanbesteding van windparken voorwaarden stelt rond milieubescherming, mensenrechten en het verbod op kinderarbeid.
- Wij zijn voor kleinschalige windenergie rond boerderijen.
- Asbest in en op daken wordt vanaf 2024 verboden. Wij maken ons sterk voor duurzame vervanging van asbest daken en vinden dat de provincie, (boeren)bedrijven, woningbouwcorporaties en andere organisaties moeten investeren om de daken te vervangen. Ook inwoners moeten we hierbij helpen. Wij pleiten bij het Rijk voor een subsidieregeling voor het verwijderen van asbest in combinatie met het aanleggen van zonnepanelen.

Een actief stimulerende provincie

- Wij zijn tegen het verstrekken van subsidies aan bestaande bedrijven die door structurele oorzaken verlies draaien. Bedrijven die investeren in de toekomst door vernieuwing of uitbreiding, moeten juist in aanmerking komen voor deze subsidies
- De programma's van het SNN zijn een belangrijk instrument om startende en innovatieve bedrijven van de grond te krijgen. Wij willen dat het SNN monitort wat de werkgelegenheidseffecten hiervan zijn. Tevens willen wij dat het SNN duidelijk maakt dat zij de managementautoriteit is van de provincies. Beleid wordt door de provincies gemaakt.
- De provincie moet onderzoeken of zij een rol kan spelen in kredietverlening van bedrijven die aan de slag willen met doorontwikkeling van innovaties en daardoor de mogelijkheid krijgen om te groeien.

De agrarische sector

- Het CDA zet in op verdere ontwikkeling van de natuur-inclusieve landbouw en precisielandbouw. Het CDA stimuleert de omschakeling naar biologische en duurzame landbouw en dito voedselproductie.
- De provincie moet flexibeler omgaan met regels in het bestemmingsplan voor schuilgebieden en agrarisch medegebruik voor hobbyboeren in het buitengebied.
- Wij streven naar een goede balans tussen natuur, landbouw en recreatie. In het buitengebied moet er plaats zijn voor de boer, de inwoner en de toerist.
- Wij stimuleren de betrokkenheid van boeren bij het beheer van natuurgebieden. Bermonderhoud kan bijvoorbeeld door land- en tuinbouworganisaties uitgevoerd worden. Natuurbeheerders zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en agrarische ondernemers moeten hier samen afspraken over maken.
- Wij willen agrariërs ruimte bieden om te ondernemen en hun bedrijven te laten groeien en verduurzamen op een dier- en natuurvriendelijke manier. Het Groninger Verdienmodel is daarvoor een goed uitgangspunt. Ook de intensieve veehouderij moet mogelijkheden krijgen om te investeren en te compenseren door extra ruimte voor duurzame en diervriendelijke maatregelen. De mogelijkheden op dat gebied hebben de afgelopen jaren bewezen succesvol te zijn en verdienen dan ook voortzetting. Dat willen we vormgeven in overleg met de sector zelf.
- Wij maken ons sterk voor een vervolg op het innovatieve programma landbouw Veenkoloniën 2012-2020.

5 Verkeer en vervoer

Het CDA zet in op een verdere verduurzaming van de mobiliteit. Waterstof en elektrificatie bieden hiervoor goede mogelijkheden, evenals groen gas, ook op het gebied van openbaar vervoer. Voor kortere afstanden stimuleren we het fietsgebruik en geven we fietsers de ruimte. Voor de bereikbaarheid van onze provincie, ook op de (middel)lange termijn, willen wij verder investeren in kennis omtrent autonoom vervoer. Een snelle verbinding met de Randstad en Duitsland is nog steeds van belang. Dit kan via nieuwe infrastructuur, maar juist op de korte termijn ook door het beter en efficiënter benutten van bestaande infrastructuur.

Projecten

- We streven naar een goede ontsluiting van de regio's over de provinciegrenzen heen en naar de stad Groningen toe. Denk bijvoorbeeld aan de verbinding van de N355 naar het Westerkwartier.
- Er moet een goede verbinding komen van Zoutkamp naar de A7.
- Wij maken ons sterk voor een goede bereikbaarheid van het ziekenhuis in Scheemda via de N362.
- We willen dat de provincie samen met de gemeente Oldambt komt met een oplossing voor de problematiek van de Blauwe Roos in Winschoten.
- Wij willen na de oplevering van de Zuidelijke ringweg van de stad Groningen zo snel mogelijk door met de aanpak van de Westelijke ringweg.

Vracht- en landbouwverkeer

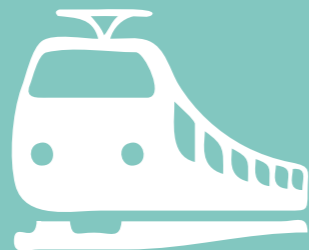
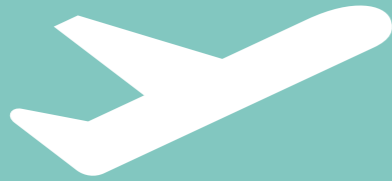
- De hoeveelheid vracht- en landbouwverkeer dat door de dorpen en kernen in onze provincie rijdt, wil het CDA verminderen.

Duurzaam vervoer

- Wij zien graag meer experimenten met autonoom (openbaar) vervoer in de provincie.
- Wij stimuleren elektrisch vervoer door onder andere te zorgen voor meer oplaadpunten voor auto en fiets en voor bredere fietspaden.
- De fietsroute-plus trajecten moeten in de hele provincie verder worden uitgerold.
- Wij willen bedrijven stimuleren om tot een slimmer en duurzamer vervoersbeleid te komen, onder andere door het faciliteren van elektrische fietsen en oplaadpunten voor auto en fiets.
- Wij zijn voor experimenten binnen het openbaar vervoer met alternatieve brandstoffen zoals waterstof en vinden dat de provincie hierin een aanjagende rol kan spelen.
- Wij vinden het belangrijk dat bedrijventerreinen in onze provincie ook goed bereikbaar zijn per openbaar vervoer. Hierdoor krijgen bezoekers of medewerkers van bedrijven die hier gevestigd zijn ook een meer-duurzaam alternatief voorhanden. De provincie houdt hier rekening mee in haar beleid.

Duurzaam veilig verkeer

- De provincie moet investeren in een veilige en innovatieve weginrichting. Bij onderhoud aan de huidige infrastructuur en bij de aanleg van nieuwe wegen, zal de komende jaren rekening worden gehouden met de toename van autonoom rijden.
- Wij zijn voor experimenten met innovatieve weginrichting zoals slimme (LED)verlichting of markeringen op de weg. >>

Spoor

- Het CDA wil het spoor in Groningen optimaliseren en toekomstbestendig maken. Wij willen dat ook de 'uiteinden' van het spoorwegennet mee worden genomen in deze ontwikkelingen, evenals de kansen die internationale bereikbaarheid biedt. Denk aan een goede verbinding met Duitsland.
- Wij willen het spoor naar Veendam doortrekken naar Stadskanaal en dit in de toekomst uitbreiden naar Emmen. Hierbij ontstaat de mogelijkheid dat dit op termijn kan leiden tot aansluiting op de Emslandstrecke, en daarmee een verbinding met Münster.
- Wij maken ons sterk voor veilige spoorwegovergangen op het platteland waarbij het streven is ProRail te bewegen om onbeveiligde spoorwegovergangen versneld te vervangen. Bij het vervangen van deze spoorwegovergangen geniet beveiligen de voorkeur boven sluiting. Hiermee kan onnodige barrièrewerking van het spoor, bijvoorbeeld voor het langzaam verkeer, worden voorkomen.

Lucht- en vaarverkeer

- We stimuleren dat vaarwegbeheerders het openen en sluiten van waterkeringen op elkaar afstemmen.
- Wij zien de regionale luchthaven Groningen Airport Eelde als kernvoorziening in onze fysieke infrastructuur. Deze internationale luchthaven dient het algemeen belang van de bereikbaarheid van Groningen via de lucht. Zij is daarmee van groot belang voor onze regio en ons vestigingsklimaat. Daarom zetten wij ons samen met betrokken partijen in voor behoud en ontwikkeling van Groningen Airport Eelde, zodat zij op verantwoorde wijze een positieve ontwikkeling kan doormaken.

Openbaar vervoer

- Het CDA pleit voor een hoogwaardig en duurzaam openbaar vervoer.
- Bij de opstapplaatsen voor het openbaar vervoer willen we de voorzieningen bundelen, zoals een gunstige ligging, een overdekte fietsenstalling, gratis parkeergelegenheid, gratis WIFI en elektrische oplaadpalen voor fiets en auto.
- Het CDA vindt dat openbaar vervoer op het platteland een basisvoorziening moet blijven. Ook vinden wij het belangrijk dat er overdekte bushaltes zijn en blijven.
- Publiek vervoer moet naadloos aansluiten op alle systemen voor openbaar vervoer. Het vervoer moet efficiënt en duurzaam gebeuren.
- Wij maken ons sterk voor meer grensoverschrijdende, hoogwaardige openbaar vervoerverbindingen in de Eems Dollard Regio. In overleg met de Duitse partners willen wij onderzoeken hoe bus- en treinverbindingen in de grensregio opgewaardeerd kunnen worden en hoe het lijnennet beter met elkaar verknoopt kan worden. Voor verdere versterking van het toerisme in het gebied dagen wij de exploitanten uit om meer ruimte te maken voor het meenemen van de fiets.

6 Zorg

Zorg is essentieel voor iedereen. We zetten dan ook stevig in op preventie, gezond leven, vroegtijdige signalering van problemen en een goede bereikbaarheid van de zorg. Daarom ondersteunen wij experimenten met zorg op afstand (onder andere via 5G), samenwerking in de keten en innovaties rondom zorgpreventie. Hierbij gaat het altijd om de kwaliteit van de zorg en staat de zorgbehoevende centraal.

Zorg

- Het CDA vindt dat zorg voor iedereen toegankelijk en bereikbaar moet zijn. De provincie moet erop toezien dat ambulancezorg en verpleeg- en ziekenhuizen goed bereikbaar en goed verspreid zijn. Wij zijn voorstander van innovatieve maatregelen die dit mogelijk maken.
- Wij vinden dat alle ziekenhuizen in onze provincie goed bereikbaar moeten zijn met het openbaar vervoer.
- Wij stimuleren toepassing van digitalisering in projecten om de kwaliteit van de zorg te behouden of zelfs te vergroten.
- De provincie moet het mogelijk maken dat ouderen, die dat willen, langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De provincie stimuleert initiatieven die hier een bijdrage aan leveren.

7. Recreatie, natuur en cultuur

“Ain Pronkjewail in golden raand, is Grönnen, Stad en Ommelaand”. De provincie Groningen heeft verschillende gezichten. Groningen is een bruisende studentenstad en buiten de stad is er volop ruimte, groen, water en historie te vinden. Van het wereldberoemde Pieterpad tot het werelderfgoed van de Waddenzee: onze provincie heeft heel veel moois te bieden. Het is onze taak goed te zorgen voor natuur en cultuur. Cultuur vertelt het verhaal van ons verleden en het verbindt het verleden met de toekomst. Wij vinden dat er goede samenhang moet zijn tussen economie, toerisme en ruimtelijk beleid. In ons toeristisch beleid dient de verbinding tussen landschap, cultuurhistorische waarden, erfgoed, natuur en economische kansen centraal te staan.

Toerisme en recreatie

- Het CDA pleit voor een actief toeristisch beleid waarbij de ondernemer in de lead is.
- De slogan “Er gaat niets boven Groningen” is succesvol. Wij willen dat de Ommelanden hier nog meer van profiteren.
- We streven naar een goede spreiding van culturele activiteiten, groot en klein, in de provincie.
- We streven naar verbinding tussen natuurlandschappelijke kenmerken van onze provincie, cultuur, erfgoed en economie.

Natuur

- Wij vinden dat natuurontwikkeling moet plaatsvinden binnen de gebieden die daarvoor zijn aangewezen door de provincie. Wij zijn terughoudend bij de teruggave van landbouwgronden aan de natuur. Wel zien wij mogelijkheden op het gebied van natuurinclusieve landbouw.
- Daar waar de natuurontwikkeling leidt tot economische schade, moet er een ruimhartige compensatieregeling komen.

Sport

- Het CDA ondersteunt de top- en breedtesport in Groningen. De provincie moet gehandicaptensport stimuleren. Dat geldt ook voor de regionale stimulering van deelname aan sport.
- Wij willen dat de ontwikkelingen en de kennis die worden opgedaan in de topsport ook ten goede komen aan de amateur- en breedtesport.
- Wij willen in navolging van het nationaal sportakkoord in gesprek met de gemeenten en kennisinstellingen over het opstellen van een Gronings sportakkoord.
- Wij zien bewegen en gezonde voeding als een belangrijk onderdeel van gezond leven en vragen daarvoor aandacht bij de sportverenigingen.
- Wij maken ons sterk voor sportieve, gezonde scholen.
- Wij stimuleren grote (top)sportevenementen: ze kunnen een bijdrage leveren aan het stimuleren van het bewegen van onze inwoners.

Cultuur

- Wij willen via transparante financiering de spreiding en diversiteit van cultuur in onze regio borgen.
- Wij stimuleren cultureel ondernemerschap, maar zien alleen een rol voor de provincie weggelegd wanneer het beter is om dit regionaal in plaats van lokaal op te pakken.
- Nedersaksich, en daarmee het Gronings, is erkend als actuele taal. Daar zijn wij blij mee. Wij zijn dan ook voor het behoud van onze (streek)taal en vinden dat de provincie een taak heeft om deze taal levend te houden.

8. Financiën

Het CDA zet zich in voor een degelijk financieel beleid. Wij geven geen geld uit dat we niet hebben en willen sparen voor onze kinderen en kleinkinderen. Ook willen wij op onverwachte omstandigheden en ontwikkelingen kunnen reageren, zonder in de financiële problemen te komen. De afgelopen jaren hebben we gemerkt dat welvaart niet vanzelfsprekend is. Wij willen dat de lasten van burgers niet verder verzwaren. Als er een noodzaak is om belastingen (buiten indexering) te verhogen, dan moet er volgens ons een directe relatie bestaan tussen de eventuele verhoging en de specifieke uitgaven van de provincie. Inwoners moeten weten waaraan de provincie hun belastinggeld besteedt.

Onze uitgangspunten

- Het CDA wil een structureel sluitende meerjarenbegroting.
- Wij zijn voor voldoende ruimte in de begrotingen om te kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen.
- Wij willen het stamkapitaal (afkomstig uit de verkoop van de aandelen Essent) aanvullen als spaargeld voor onze jeugd.
- Het is volgens ons belangrijk om voldoende reservepositie op te bouwen om eventuele risico's en tegenvallers op te vangen.
- Wij streven naar een structureel flexibel budget van 2 miljoen euro per jaar om initiatieven vanuit de samenleving te kunnen faciliteren.

Degelijke financiën

- Wij staan voor een open huishouding van de provincie. Dit betekent dat de provincie zelf bepaalt op welke terreinen het activiteiten ontplooit. Uitgangspunt daarbij is dat we openstaan voor initiatieven vanuit de samenleving en hier een faciliterende rol in spelen.
- De provincie is voor het merendeel afhankelijk van bijdragen van het Rijk. Voor een klein deel heeft zij zelfstandige inkomsten, zoals heffingen voor verleende diensten en de inkomsten uit de motorrijtuigbelasting (opcenten). De opbrengst van deze belastingen mag volgens het CDA alleen worden verhoogd met het percentage waarmee de kosten van levensonderhoud stijgen.
- Ons standpunt: als er een noodzaak is om provinciale belastingen te verhogen, dan moet er een directe relatie bestaan tussen de verhoging van de provinciale belastingen en de verhoging van specifieke uitgaven van de provincie.
- Indien de motorrijtuigbelasting verdwijnt, dient er volgens ons een andere belastingregel te komen die recht doet aan de open huishouding van de provincie en minimaal een vergelijkbare opbrengst kent.
- Wij vinden dat inkomsten uit leges en heffingen gelijk dienen te zijn aan de kosten van de verleende dienstverlening.
- Er moet duidelijk gecommuniceerd worden over subsidiemogelijkheden bij de provincie. Het aanvragen van subsidies moet zo makkelijk mogelijk worden gemaakt.

Colofon

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen door de inzet van de programcommissie onder verantwoordelijkheid van het bestuur en leden van het CDA provincie Groningen.

Het bestuur dankt iedereen voor het meedenken, meeschrijven en meelesen van dit verkiezingsprogramma.

Contactgegevens

Fractiehuis

Turfsingel 83
9712 KL Groningen
tel: 050-316 45 62
e-mail: fractie@cdag.nl
www.cda.nl/groningen

 [@CDAProvincieGR](https://twitter.com/CDAProvincieGR)

 [/CDAProvincieGroningen](https://www.facebook.com/CDAProvincieGroningen)